

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ
ЕРЕВАНСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
YEREVAN STATE UNIVERSITY

Մանկավարժության և կրթության զարգացման կենտրոն
Центр педагогики и развития образования
Center of Pedagogy and Education Development

«Կրթությունը 21-րդ դարում»
Գիտամեթոդական միջազգային գրախոսվող հանդես

Թիվ 2(2), 2019
Երևան

"Образование в XIX веке"
Международный научно-методический рецензированный журнал

Номер 2(2), 2019
Ереван

"Education in the 21st Century"
International scientific-methodological review

No 2(2), 2019
Yerevan

ԵՊՀ հրատ. • Издательство ЕГУ • YSU Press

*Գիտամեթոդական միջազգային գրախոսվող հանդեսը տպագրվում է
Երևանի պետական համալսարանի Մանկավարժության և կրթության
զարգացման կենտրոնի գիտական խորհրդի երաշխավորությամբ:*

*Международный научно-методический рецензированный журнал издается по
рекомендации Ученого совета Центра педагогики и развития образования
Ереванского государственного университета.*

*The international scientific-methodological reviewed journal is published by the
recomendation of the Scientific Council of the Center of Pedagogy and Education
Development, Yerevan State University.*

Յ Ծ

Հանդեսը տպագրվում է ամերիկահայ բարերարներ տեր և տիկին
Արմեն և Սալբի Սոսիկյանների մեկենասությամբ:

Журнал издается при финансовой поддержке армянских благотворителей
Армена и Салби Сосикян.

The review is published by the financial support of Armenian benefactors
Mr. and Ms. Armen and Salbi Sosikyans.

Հանդեսի խմբագրական խորհրդի կազմը՝

Գլխավոր խմբագիր՝

Հարությունյան Ն. Կ.

մանկ. գիտ. դոկտոր, պրոֆ., ԵՊՀ, ՀՀ

Գլխավոր խմբագրի տեղակալ՝

Մարդոյան Ռ. Ա.

մանկ. գիտ. դոկտոր, պրոֆ., ԵՊՀ, ՀՀ

Խմբագրակազմ՝

Ազարյան Ռ. Ն.

մանկ. գիտ. դոկտոր, պրոֆ., ՀՊՄՀ, ՀՀ

Բերմուս Ա. Գ.

մանկ. գիտ. դոկտոր, պրոֆ., Դոնի Ռոստովի
Հարավային դաշնային համալսարան, ՌԴ

Բրուսյան Վ. Ա.

մանկ. գիտ. դոկտոր, պրոֆ., «Մխիթար
Գոշ» հայ-ռուսական միջազգային
համալսարան, ՀՀ

Գրիգորյան Ա. Կ.

ֆիզմաթ գիտ. թեկնածու, դոցենտ, ԵՊՀ, ՀՀ

Գևորգյան Պ. Հ.

մանկ. գիտ. դոկտոր, պրոֆ., ՎՊՀ, ՀՀ

Լոդատկո Ե. Ա.

մանկ. գիտ. դոկտոր, պրոֆ., Չերկասի
ազգային համալսարան, Ուկրաինա

Խառաձե Ե. Մ.

մանկ. գիտ. դոկտոր, դոցենտ, Ջավախիշվիլու
անվան Թբիլիսիի պետական համալսարան,
Վրաստան

Կարապետյան Ի. Կ.

մանկ. գիտ. դոկտոր, պրոֆ., ՀՊՄՀ, ՀՀ

Կոնդրաշովա Լ. Վ.

մանկ. գիտ. դոկտոր, պրոֆ., Չերկասի
ազգային համալսարան, Ուկրաինա

Հոպֆներ Զ.

մանկ. գիտ. դոկտոր, պրոֆ., Գրացի
համալսարան, Ավստրիա

Մադալինսկա-Միչալակ Ի.

մանկ. գիտ. դոկտոր, պրոֆ., Վարշավայի
համալսարան, Լեհաստան

Պետրոսյան Հ. Հ.

մանկ. գիտ. դոկտոր, պրոֆ., ԵՊԼՀ, ՀՀ

Պլաչինդա Տ. Ս.

մանկ. գիտ. դոկտոր, դոցենտ, Ազգային
ավիացիոն համալսարան,
ք. Կրասնովնիցկի, Ուկրաինա

Պոդինովա Լ. Ս.

մանկ. գիտ. դոկտոր, պրոֆ., ՄՄՊՀ, ՌԴ

Միմոնյան Ա. Հ.

պատմ. գիտ. դոկտոր, պրոֆ., ՀՀ ԳԱԱ թղթ.
անդամ, ԵՊՀ, ՀՀ

Редакционный совет научного журнала:

Главный редактор:

Арутюнян Н.К. доктор пед. наук, проф., ЕГУ, РА

Заместитель главного редактора:

Мардоян Р.А. доктор пед. наук, проф., ШГУ, РА

Члены редакционного совета:

Азарян Р.Н. доктор пед. наук, проф., АГПУ, РА
Бермус А.Г. доктор пед. наук, проф., Академия психологии и педагогики Южного федерального университета, г. Ростов-на-Дону, РФ

Брутян В.А. доктор пед. наук, проф., университет им. Мхитара Гоша, РА

Геворгян П.Г. доктор пед. наук, проф., ВГУ, РА
Григорян А.К. канд. физ.-мат. наук, доцент, ЕГУ, РА
Карапетян И.К. доктор пед. наук, проф., АГПУ, РА
Кондрашова Л.В. доктор пед. наук, проф., Черкасский национальный университет им. Б. Хмельницкого, Украина

Лодатко Е.А. доктор пед. наук, проф., Черкасский национальный университет им. Б. Хмельницкого, Украина

Мадалинска-Мичалак И. доктор пед. наук, проф., Варшавский университет, Польша

Петросян Г.Г. доктор пед. наук, проф., ЕГУЯС, РА
Плачинда Т.С. доктор пед. наук, доцент, Национальный авиационный университет, г. Крапивницкий, Украина

Подымова Л.С. доктор пед. наук, проф., МПГУ, РФ
Симонян А.Г. доктор ист. наук, проф., ЕГУ, член-корреспондент НАН РА, РА

Харадзе Е.М. доктор пед. наук, доцент, Тбилисский государственный университет им. И.Джавахишвили, Грузия

Хопфнер Й. доктор пед. наук, проф., Грацский университет, Австрия

Editorial board of the scientific review:

Editor-in-Chief:

Harutyunyan N. K. Doctor of Sciences, Prof., Yerevan State University, RA

Deputy Chief Editor:

Mardoyan R. A. Doctor of Sciences, Prof., Shirak State University, RA

Members of Editorial Board:

Azaryan R. N. Doctor of Sciences, Prof., Armenian State Pedagogical University after Kh. Abovyan, RA

Bermus A. G. Doctor of Sciences, Professor, Southern Federal University, Rostov-on-Don, RF

Brutyanyan V. A. Doctor of Sciences, Prof., University after Mkhitar Gosh, RA

Gevorgyan P. H. Doctor of Sciences, Prof., Vanadzor State University after Hovhannes Tumanyan, RA

Grigoryan A. K. Ph.D., Associate Professor, Yerevan State University, RA

Hopfner J. Doctor of Sciences, prof., University of Graz, Austria

Karapetyan I. K. Doctor of Sciences, Prof., Armenian State Pedagogical University after Kh. Abovyan, RA

Kharadze E. M. Doctor of Sciences, Associate Prof., Tbilisi State University after I. Javakhishvili, Georgia

Kondrashova L. V. Doctor of Sciences, Prof., Cherkasy National University after B. Khmelnytsky, Ukraine

Lodatko E. A. Doctor of Sciences, Prof., Cherkasy National University after B. Khmelnytsky, Ukraine

Madalinska-Michalak J. Doctor of Sciences, Prof., University of Warsaw, Poland

Petrosyan H. H. Doctor of Sciences, Prof., Yerevan Brusov State University of Languages and Social Sciences, RA

Plachynda T. S. Doctor of Sciences, Associate Prof., National Aviation University, Krapivnitsky, Ukraine

Podymova L. S. Doctor of Sciences, Prof., Moscow Pedagogical State University, RF

Simonyan A. H. Doctor of Sciences, Prof., Yerevan State University, Corresponding Member of NAS of the RA

**Հիմնադիր և
հրատարակիչ՝
Երևանի պետական
համալսարանի
Մանկավարժության և
կրթության զարգացման
կենտրոն**

**Основатель и издатель:
Центр педагогики и
развития образования
Ереванского
государственного
университета**

**Founder and Publisher:
Center of Pedagogy and
Education Development of
Yerevan State University**

Խմբագրության հասցեն՝
ՀՀ, 0025, Երևան,
Արովյան 52ա, ԵՊՀ
Մանկավարժության և
կրթության զարգացման
կենտրոն:

Адрес редакции:
Республика Армения,
0025, Ереван,
ул. Абовяна 52а, Центр
педагогики и развития
образования ЕГУ.

Editorial address: Armenia,
0025, Yerevan, Abovyan
str., 52a, Center of
Pedagogy and Education
Development of YSU.

Հեռ.՝ (060) 71-06-16

Тел.: (060) 71-06-16

Tel: (060) 71-06-16

Էլ. կայք՝
publications.yasu.am
publishing.yasu.am

Эл.адрес:
publications.yasu.am
publishing.yasu.am

Webpage:
publications.yasu.am,
publishing.yasu.am

Էլ. փոստ՝
education21@yasu.am

Эл.почта:
education21@yasu.am

E-mail:
education21@yasu.am

Տպարանակը՝ 100
Հանձնված է շարվածքի՝
04.11.2019
Հանձնված է
տպագրության՝
19.11.2019

Число печати: 100
Включено в раздел:
04.11.2019
Сдано в печать:
19.11.2019

Printout: 100
Submitted to the section:
04.11.2019
Submitted to the printing:
19.11.2019

Խմբագրությունը կարող է
հրատարակել նյութեր՝
համամիտ չլինելով
հեղինակների
տեսակետներին:

Редакция может
публиковать материалы,
не соглашаясь с мнением
авторов.

The editors may publish
materials that do not agree
with the opinion of the
authors.

Հանդեսի պատասխանատու քարտուղար՝

Լուսինե Հայրապետյան
մանկ. գիտ. թեկնածու, ասիստենտ,
Երևանի պետական համալսարան, ՀՀ

Մույն համարի գրախոսները՝

Ազարյան Ռ.	մանկ. գիտ. դոկտոր, պրոֆ., ՀՊՄՀ, ՀՀ
Աթայան Կ.	մանկ. գիտ. դոկտոր, պրոֆ. ԵՊՀ, ՀՀ
Այվազյան Է.	մանկ. գիտ. դոկտոր, պրոֆ., ԵՊՀ, ՀՀ
Աշիկյան Ա.	մանկ. գիտ. թեկնածու, դոցենտ, ԵՊՀ, ՀՀ
Ասատրյան Ս.	մանկ. գիտ. թեկնածու, դոցենտ, ԵՊՀ, ՀՀ
Ավետիսյան Մ.	մանկ. գիտ. թեկնածու, ասիստենտ, ԵՊՀ, ՀՀ
Գրիգորյան Ա.	մանկ. գիտ. դոկտոր, դոցենտ, ՀՌՀ, ՀՀ
Գյուլբողոքյան Վ.	բան. գիտ. թեկնածու, դոցենտ, ԵՊՀ, ՀՀ
Կարապետյան Ի.	մանկ. գիտ. դոկտոր, պրոֆ., ՀՊՄՀ, ՀՀ
Հակոբյան Ե.	մանկ. գիտ. դոկտոր, պրոֆ., ՀՖԿՍՊԻ, ՀՀ
Հայրապետյան Լ.	մանկ. գիտ. թեկնածու, ասիստենտ, ԵՊՀ, ՀՀ
Հովհաննիսյան Ա.	մանկ. գիտ. թեկնածու, դոցենտ, ՀՊՄՀ, ՀՀ
Հովհաննիսյան Կ.	կենսաբ. գիտ. թեկնածու, ասիստենտ, ԵՊՀ, ՀՀ
Ղազարյան Ա.	մանկ. գիտ. թեկնածու, դոցենտ, ԵՊՀ, ՀՀ
Մարդոյան Ռ.	մանկ. գիտ. դոկտոր, պրոֆ., ՇՊՀ, ՀՀ
Միքայելյան Տ.	բան. գիտ. թեկնածու, դոցենտ, ՀՊՄՀ, ՀՀ
Մխիթարյան Զ.	դասախոս, ԵՊՀ, ՀՀ
Չատինյան Ա.	մանկ. գիտ. դոկտոր, պրոֆ., ՀՖԿՍՊԻ, ՀՀ
Պետրոսյան Հ.	մանկ. գիտ. դոկտոր, պրոֆ., ԵՊԼՀ, ՀՀ

Ամսագրում ներառված հոդվածներում արտահայտված մտքերի ու գաղափարների հեղինակային իրավունքը պատկանում է հոդվածի հեղինակ(ներ)ին. նա է (նրանք են) պատասխանատու հոդվածում առկա մտքերի ձևակերպման, ինչպես նաև բովանդակության համար:

Ответственный секретарь журнала:

Айрапетян Лусине

Канд. пед. наук, ассистент,

Ереванский государственный университет, РА

Рецензенты данного выпуска:

Аветисян М.	канд. пед. наук, ассистент, ЕГУ, РА
Азарян Р.	доктор пед. наук, проф., АГПУ, РА
Айвазян Э.	доктор пед. наук, проф., ЕГУ, РА
Айрапетян Л.	канд. пед. наук, ассистент, ЕГУ, РА
Акопян Е.	доктор пед. наук, проф., ГИФКСА, РА
Асатрян С.	канд. пед. наук, доцент, ЕГУ, РА
Атаян К.	доктор пед. наук, проф., ЕГУ, РА
Ашикян А.	канд. пед. наук, доцент, ЕГУ, РА
Григорян А.	доктор пед. наук, доцент, РАУ, РА
Гюльбудагян В.	канд. фил. наук, доцент, ЕГУ, РА
Казарян А.	канд. пед. наук, доцент, ЕГУ, РА
Карапетян И.	доктор пед. наук, проф., АГПУ, РА
Мардоян Р.	доктор пед. наук, проф., ШГУ, РА
Микаелян Т.	канд. фил. наук, доцент, АГПУ, РА
Мхитарян З.	преподаватель, ЕГУ, РА
Оганнесян А.	канд. пед. наук, доцент, АГПУ, РА
Оганнесян К.	канд. биол. наук, ассистент, ЕГУ, РА
Петросян Г.	доктор пед. наук, проф., ЕГУЯС, РА
Чатинян А.	доктор пед. наук, проф., ГИФКСА, РА

Авторские права на идеи и мысли, выраженные в статьях журнала, принадлежат автору/авторам статьи, которые несут ответственность за формулировку и содержание статьи.

Secretary of the Journal:

Lusine Hayrapetyan,
Ph.D., Assistant,
Yerevan State University, RA

The Reviewers of this volume:

Ashikyan A.	Ph.D., Associate Prof, YSU, RA
Atayan K.	Doctor of Sciences, Prof., YSU, RA
Ayvazyan E.	Doctor of Sciences, Prof., YSU, RA
Avetisyan M.	Ph.D., Assistant , YSU, RA
Azaryan R.	Doctor of Sciences, Prof., ASPU, RA
Asatryan S.	Ph.D., Associate Prof., YSU, RA
Chatinyan A.	Doctor of Sciences, Prof., ASIPCS, RA
Ghazaryan A.	Ph.D., Associate Prof., YSU, RA
Grigoryan A.	Doctor of Sciences, Associate Prof., RAU, RA
Gyulbudakhyan V.	Ph.D., Associate Prof., YSU, RA
Hakobyan E.	Doctor of Sciences, Prof., ASIPCS, RA
Hayrapetyan L.	Ph.D., Assistant, YSU, RA
Hovhannisyan A.	Ph.D., Associate Prof., ASPU, RA
Hovhannisyan K.	Ph.D., Assistant, YSU, RA
Karapetyan I.	Doctor of Sciences, Prof., ASPU, RA
Mardoyan R.	Doctor of Sciences, Prof., SHSU, RA
Mkhitaryan Z.	Lecturer, YSU, RA
Mikaelyan T.	Ph.D., Associate Prof., ASPU, RA
Petrosyan H.	Doctor of Sciences, Prof., YSULS, RA

The copyright to the ideas and thoughts expressed in the articles contained in the journal belong to the author(s) of the article, and he/she (they) is (are) responsible for the formulation and content of the article.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ/СОДЕРЖАНИЕ/CONTENT

ԲԱԺԻՆ 1: ՄԱՆԿԱՎԱՐԺՈՒԹՅԱՆ ՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ	13
РАЗДЕЛ 1: ТЕОРИЯ ПЕДАГОГИКИ	13
SECTION 1: THEORY OF PEDAGOGY	13
Հովհաննիսյան Անահիտ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ՈՐՈՆՈՂԱԿԱՆ-ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆԸ ԲԱՐՁՐԱԳՈՒՅՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՀԱՍՏՍՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ	13
Кузьменко Василий, Чижик Татьяна ПРЕДСТАВЛЕНИЯ О ВОЗРАСТНОЙ ПЕРИОДИЗАЦИИ ДЕТСТВА В XX-XXI СТОЛЕТИЯХ	24
Плачинда Татьяна, Козырь Инна КОМПОНЕНТЫ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ БУДУЩИХ МЕНЕДЖЕРОВ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ АВИАПРЕДПРИЯТИЯ.....	30
Слюсаренко Нина, Липшиц Лариса ОСОБЕННОСТИ СОЦИАЛЬНО-ГУМАНИТАРНОЙ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ СУДОВОДИТЕЛЕЙ КАК ФАКТОР ФОРМИРОВАНИЯ ИХ СОЦИОКУЛЬТУРНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ	38
Стойчик Татьяна СИСТЕМА УПРАВЛЕНИЯ КАЧЕСТВОМ ПОДГОТОВКИ СПЕЦИАЛИСТОВ УЧРЕЖДЕНИЙ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ	46
Johanna Hopfner VALUE AND MARKET VALUE OF EDUCATION. UNSCHEDULED THOUGHTS ABOUT DIFFICULT TO MEASURE SIZES.....	55
ԲԱԺԻՆ 2: ՄԱՆԿԱՎԱՐԺՈՒԹՅԱՆ ԳԻՏԱՃՅՈՒՂԵՐ	71
РАЗДЕЛ 2: НАУЧНЫЕ ОТРАСЛИ ПЕДАГОГИКИ	71
SECTION 2: SCIENTIFIC BRANCHES OF PEDAGOGY	71
Բրուսյան Վաչիկ ՄԱՐԴԱԲԱՆԱԿԱՆ ՍՈՏԵՑՈՒՄ ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆԸ	71
Հարությունյան Նազիկ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՎ ԲԵԼԱՌՈՒՍԻ ԲԱՐՁՐԱԳՈՒՅՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՀԱՄԵՄԱՏԱԿԱՆ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ.....	80
Հայրապետյան Լուսինե ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԱՐՏԹԵՐԱՊԵՎՏԻԿ ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱՆԵՐԻ ԿԻՐԱՌՄԱՆ ԱՌԱՆՁՆԱՀԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺ ԱՇԽԱՏԱՆՔՈՒՄ	90

Аветисян Мери

СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ УПРАВЛЕНИЯ СИСТЕМ ВЫСШЕГО
ОБРАЗОВАНИЯ ИТАЛИИ И ГЕРМАНИИ..... 100

Азарян Роберт, Азарян Кристине

К ПРОБЛЕМЕ ИЗУЧЕНИЯ ЗРИТЕЛЬНОГО ВОСПРИЯТИЯ У
СЛАБОВИДЯЩИХ ШКОЛЬНИКОВ В АСПЕКТЕ КОРРЕКЦИИ И
ПРОФИЛАКТИКИ ОПТИКО-ГРАФИЧЕСКИХ НАРУШЕНИЙ ПИСЬМА 109

Кручинин Владимир, Асатрян Ален

ИССЛЕДОВАНИЕ ОСЯЗАТЕЛЬНЫХ ВОЗМОЖНОСТЕЙ НЕЗРЯЧИХ
МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ ВЫДЕЛЯТЬ ФОРМУ, ВЕЛИЧИНУ И
СТРУКТУРУ ПОВЕРХНОСТИ СПОРТИВНЫХ ПРЕДМЕТОВ..... 115

Мардоян Рузанна

РОЛЬ ТЬЮТОРСКОГО СОПРОВОЖДЕНИЯ В ФОРМИРОВАНИИ
ЦЕННОСТНОГО ПОВЕДЕНИЯ СТУДЕНТОВ, БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ..... 122

ԲԱԺԻՆ 3: ՈՒՍՈՒՑՈՒՄ ԵՎ ԴԱՍՏԻԱԴԱՎՈՒԹՅՈՒՆ..... 128

РАЗДЕЛ 3: ОБУЧЕНИЕ И ВОСПИТАНИЕ 128

SECTION 3: TEACHING AND UPBRINGING..... 128

Աթալյան Կամո

ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ ԱՐԴԻԱԿԱՆԱՅՎՈՂ
ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳՈՒՄ 128

Չարապետյան Իգոր

ՓՈԽԱԲԵՐՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅԱՆ ԳՈՐԾԱՌՈՒՅԹՆԵՐԸ
ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ԽՈՍՈՒՅԹՈՒՄ 137

Մկրտչյան Թովմանուկ

ՍՅՈՒՆԻՔԻ ՄԱՐԶԻ ԴՊՐՈՑԱԿԱՆՆԵՐԻ ՖԻԶԻԿԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԻ
ՄՈՆԻԹՈՐԻՆԳ 145

Չատիկյան Աշոտ

ԴԱՍԱԽՈՍՈՒԹՅԱՆ ՆՈՐ ՏԵՍԱԿՆԵՐԸ ՖԻԶԿՈՒԼՏՈՒՐԱՅԻՆ-ՄԱՐԶԱԿԱՆ
ԲՈՒՀԻ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑՈՒՄ 154

Акопян Елена, Кантарчян Эвелина

РОЛЬ СПЕЦИАЛИСТА ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ И СПОРТА В
ОСУЩЕСТВЛЕНИИ ИДЕОЛОГИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ
ШКОЛЬНИКОВ..... 164

Добрева Снежанка	
ПИСЬМЕННАЯ ОБРАТНАЯ СВЯЗЬ – ФОРМА ДЛЯ ОЦЕНКИ ИЛИ СТРАТЕГИЯ ЭФФЕКТИВНОЙ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ КОММУНИКАЦИИ ПО РОДНОМУ ЯЗЫКУ В ШКОЛЕ	171
Казарян Фрунз	
ВОПРОСЫ ИНТЕЛЛЕКТУАЛИЗАЦИИ ПРОЦЕССА ФИЗИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ ШКОЛЬНИКОВ	179
Манасян Карине	
НОВАЯ СТРАТЕГИЯ БАЗОВОЙ СЕРДЕЧНО-ЛЕГОЧНОЙ РЕАНИМАЦИИ ПРИ ВНЕГОСПИТАЛЬНОЙ ОСТАНОВКЕ СЕРДЦА	186
Московчук Наталя	
ПРИВЛЕЧЕНИЕ СТУДЕНТОВ-ИНОСТРАНЦЕВ ТЕХНИЧЕСКИХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ К АКТИВНОЙ УКРАИНОЯЗЫЧНОЙ РЕЧЕВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ НАПРАВЛЕННОСТИ	194
Онигченко Оксана	
ПОДГОТОВКА К СЕМЬЕ И БРАКУ КАК АСПЕКТЫ ПОЛОРОЛЕВОЙ СОЦИАЛИЗАЦИИ, ПОЛОВОГО ВОСПИТАНИЯ ДЕТЕЙ И ПОДРОСТКОВ НА РУБЕЖЕ XX-XXI СТОЛЕТИЙ	204
Перерва Виктория	
ПЕРСПЕКТИВЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ВИРТУАЛЬНОГО ГЕРБАРИЯ В ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКЕ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ БИОЛОГИИ	213
Derevianko Denys	
METHODS OF INFORMATIONAL AND ANALYTICAL COMPETENCES MANAGEMENT OF ELEMENTARY SCHOOL TEACHER (IN THE CONTEXT OF STEM-TRENDS IN EDUCATION).....	219
Meier Frank	
MODULARIZATION AS A FACTOR IN INTERNATIONAL STUDENT MOBILITY	233
Zadkova Elena, Brodova Olesia	
FEATURES OF THE FORMING READINESS OF FUTURE PILOTS TO SOLVE PROBLEM SITUATIONS IN HIGHER FLIGHT EDUCATION INSTITUTION IN THE PROCESS OF SPECIAL THEORETICAL TRAINING.....	243

ԲԱԺԻՆ 1: ՄԱՆԿԱՎԱՐԺՈՒԹՅԱՆ ՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

РАЗДЕЛ 1: ТЕОРИЯ ПЕДАГОГИКИ

SECTION 1: THEORY OF PEDAGOGY

**ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ՈՐՈՆՈՂԱԿԱՆ-ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ
ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆԸ ԲԱՐՁՐԱԳՈՒՅՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ
ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ**

Հովհաննիսյան Անահիտ

*Վանաձորի Հ. Թումանյանի անվան
պետական համալսարան, Հայաստան*

Համառոտ ներածական. Հոդվածի արդիականությունը պայմանավորված է այն հանգամանքով, որ այսօր կարևոր է ձևավորել մասնագիտական կոմպլեքսային անհատներ, որոնք ներառում են սոցիալ-հոգեբանամանկավարժական հետազոտության, մեթոդաբանության և մեթոդների մասին համակարգային գիտելիքներ, սոցիալ-հոգեբանամանկավարժական հետազոտությունը կազմակերպելու, պլանավորելու և անցկացնելու կարողություն, տեսական գիտելիքների ներդրման հնարների և ձևերի տիրապետում գործնականում՝ պրակտիկայի ընթացքում դրանք վերլուծելու և համադրելու համար:

Բանալի բառեր: *Կարողություն, մեթոդաբանություն, գիտական ճանաչողություն, մանկավարժական հետազոտություն, որոնողական-հետազոտական գործառույթ:*

Հիմնախնդիր: Մանկավարժական որոնողական-հետազոտական գործունեությունը բարձրագույն ուսումնական հաստատությունում դիտարկվել է որպես մասնագիտական ներուժի և վերջնարդյունքների ձևավորման կարևոր գործոն:

Հիմնախնդրին առնչվող արդիական հետազոտությունների և հրատարակությունների վերլուծություն: Հետազոտության համար հիմք են հանդիսացել Վ. Ի. Զազվյազինսկու, Ռ. Ի. Ատախանովի, Վ. Ա. Բորդովսկու, Մ. Ն. Բորիսկոյի, Ա. Վ. Մոլոժավենկոյի և Ի. Ա. Մոլոժցովայի հետազոտությունները, որոնց հրատարակման տարեթվերը նույնպես հաստատում են հիմնախնդրի արդիականությունը:

Հողվածի շրջանակներում իրականացվող հետազոտության նպատակը:

Հետազոտության նպատակն է բացահայտել մանկավարժական որոնողական-հետազոտական գործունեությունը բարձրագույն ուսումնական հաստատությունում:

Հետազոտության նորույթը: Հողվածը կնպաստի բարձրագույն ուսումնական հաստատության ուսուցման գործընթացում արդյունավետ կազմակերպելու հետազոտական-որոնողական գործունեություն՝ միտված մասնագիտական ներուժի և վերջնարդյունքների ձևավորմանը:

Հիմնական նյութի շարադրանքը: Ժամանակակից քաղաքակրթությունը մասնագիտական ներուժի պատրաստման գործում կրթության գործունեության բոլոր ուղղություններում առաջադրում է բարձր պահանջներ: Ընդգծվում է նորարական մշակումների և գիտահետազոտական մոտեցումների ակտիվ օգտագործման անհրաժեշտությունը: Վերջին տարիներին պարզ է դարձել, որ ուսումնական հաստատություններում որոշակի նախագծերի բարեփոխումները, լավագույն տարբերակների որոնումները յուրաքանչյուր ուսումնական հաստատության գործն են, և կրթության գործառույթները՝ որպես սոցիալական կայունության, մշակույթի շարունակականության, երիտասարդների բարոյական, ֆիզիկական և հոգեկան առողջության պահպանման, ազատ, ակտիվ և պատասխանատու, ստեղծագործող անձի դաստիարակության կարևոր գործոն, զգալիորեն ընդլայնվում են: Այդ նպատակին հասնելու համար ուսումնական հաստատություններում ավելացել է նրա նոր՝ **որոնողական-հետազոտական** գործառույթը [3, էջ 7]: Մանկավարժական հետազոտությունները բազմակողմանի են և բազմագործառույթային: Դրանք պատմամանկավարժական, փիլիսոփայամանկավարժական, սոցիալ-մանկավարժական, հոգեբանամանկավարժական, սոցիալ-հոգեբանամանկավարժական, բժշկամանկավարժական բնույթ են կրում: Եթե նախադպրոցական հաստատությունը, դպրոցը, բուհը կամ այլ ուսումնական հաստատությունը չզտնի իր դեմքը, իր տեղը սոցիալական աշխարհում, ապա չի կարող դիմանալ մրցակցությանը, չի կատարի իր գլխավոր առաքելությունը՝ լինել գրավիչ սովորողի համար: Վերոբերյալը հաստատում է այն, որ սոցիալ-հոգեբանամանկավարժական հետազոտման սկզբունքների, մեթոդների տիրապետման անհրաժեշտությունը ոչ միայն այդ ոլորտի գիտնականների, այլև հոգեբանների, մանկավարժների, սոցիալական մանկավարժների գործն է: Դա հնարավորություն կտա ավելի լավ գիտակցելու կրթության և դաստիարակության նոր նպատակները և խնդիրները, յուրացնելու առաջավոր տեխնոլոգիաները, կազմակերպչական ձևերը, գտնելու

մանկավարժական, հոգեբանական, սոցիալ-վերականգնողական բնական ձևերն ու մեթոդները, նույնիսկ վերանայելու կրթության և դաստիարակության որոշ սկզբունքներ: Ուսումնական հաստատություններում որոնողական-հետազոտական գործառույթները պետք է իրականացնեն մանկավարժները՝ գտնելով բարեփոխումների իրական հնարավորությունները:

Ներկա ժամանակաշրջանում, երբ անձի զարգացման խնդիրները դարձել են առաջնային, կրթության բնագավառում հետազոտությունները պետք է լինեն հոգեբանական և մանկավարժական, բացահայտեն և ուսումնասիրեն կրթության արտաքին և ներքին գործոնների միասնությունը, դրդապատճառների ձևավորման միջոցները և մանկավարժական պայմանները դիրքորոշումների, արժեքային կողմնորոշիչների, ստեղծագործական մտածողության, անձի ներըմբռնման, նրա համոզմունքների ձևավորման, մտավոր և ֆիզիկական զարգացման գործում: Գիտությունը կարող է զարգանալ միայն այն դեպքում, երբ անընդհատ լրացվում և հարստացվում է նորանոր փաստերով: **Գիտական հետազոտությունը** որոշակի օբյեկտի, առարկայի, երևույթի ուսումնասիրություն է, որի նպատակն է որոշել դրանց առաջացման, զարգացման օրինաչափությունները՝ նաև պրակտիկ գործունեության շահերից ելնելով վերափոխելով այն: **Գիտամանկավարժական հետազոտությունը** մանկավարժական նոր գիտելիքների ձևավորման գործընթաց է, ճանաչողական գործունեության տեսակ՝ ուղղված ուսուցման, կրթության և դաստիարակության օբյեկտիվ օրինաչափությունների բացահայտմանը: Դրանց հայտնաբերման և կիրառման համար անհրաժեշտ են գիտականորեն հիմնավորված հետազոտության մեթոդներ: Ահա այս մեթոդների ուսումնասիրությունը և տվյալ առարկային մոտենալու սկզբունքներն էլ կազմում են գիտության մեթոդաբանությունը [4, էջ 60]:

Շատ հաճախ ոչ միայն պրակտիկ մանկավարժները, այլև հետազոտողները «մեթոդաբանություն» հասկացության տակ տեսնում են կյանքից ու պրակտիկայից կտրված ինչ-որ բան: Արդի ուսումնասիրություններում «մեթոդաբանություն» հասկացության ներքո ամենից առաջ ընկալում են **գիտական ճանաչողության մեթոդաբանությունը**, այսինքն՝ գիտաճանաչողական գործունեության կազմակերպման ձևերի ու եղանակների մասին ուսմունքը:

Մեթոդաբանությունը գիտությանը տալիս է գիտական հետազոտության օբյեկտի, առարկայի վերլուծության, հետազոտության խնդիրների բնութագրությունը, այնուհետև ձևավորում է հետազոտական խնդիրների լուծման գործընթացում գիտնականի հետևողական գործունեության մասին պատկերացումները:

Մանկավարժական հետազոտության մեթոդներն ուսուցման, դաստիարակության և զարգացման օբյեկտիվ ճանաչողության ուղիներն են ու հնարները: **Մանկավարժական հետազոտության մեթոդիկան** որոշակի գիտական նպատակի արդյունքին հասնելու հնարների համակարգված միասնությունն է, մանկավարժական հետազոտության կազմակերպման և կարգավորման եղանակ, գիտական նպատակին հասնելու դեպքում ստացված արդյունքների կիրառման կարգ: **Գիտամանկավարժական հետազոտության մեթոդաբանական սկզբունքներն են՝** 1. մանկավարժական երևույթների որոշակի գործոնների, դրդապատճառների, պայմանների օբյեկտիվությունը և պայմանավորվածությունը, 2. ամբողջական մոտեցումը մանկավարժական երևույթներին և գործընթացներին, 3. երևույթի ուսումնասիրությունն այլ երևույթների փոխգործունեության և կապերի հետ, 4. երևույթի ուսումնասիրությունը զարգացման մեջ [5, էջ 70]:

Մանկավարժական հետազոտության մեթոդի մեթոդաբանական հիմնավորումներ են անձնային, գործնական և համակարգված մոտեցումները: **Համակարգված մոտեցումն** ուղղված է ուսումնասիրվող մանկավարժական երևույթների տարրերի, նրանց միջև գոյություն ունեցող կապերի բացահայտմանը, ենթադրում է ուսումնասիրել օբյեկտը որպես համակարգ, դասակարգել այն, բացահայտել նրա կառուցվածքը, կառավարել այն՝ որպես ամբողջական կառույց:

Մանկավարժական հետազոտությունը միշտ պահպանում է իր յուրօրինակությունը: Խոսքը մանկավարժական գործընթացի, ուսուցման և դաստիարակության, ուսումնական հաստատության աշխատանքների կազմակերպման մասին է, որտեղ պարտադիր մասնակցում են մանկավարժը և սովորողը, գործում և զարգանում են մանկավարժական հարաբերությունները, լուծվում են մանկավարժական խնդիրներ: Հայտնի հոգեբանական մեթոդները և մեթոդիկաները օգտագործվում են դիրքորոշումը որոշելու, ախտորոշման, արդյունքների մեկնաբանման նպատակով: Երբ խոսքն անձի անհատականացված կողմնորոշիչների, կոլեկտիվի հոգեբանական դիրքորոշումների և մոտեցումների կամ մեթոդների մասին է, օրինակ՝ անձի ստեղծագործական ներուժի որոշման և այն իրագործելու աստիճանի մասին, ապա անհրաժեշտ է **հոգեբանամանկավարժական հետազոտություն**: **Սոցիալ-մանկավարժական և սոցիալ-հոգեբանամանկավարժական հետազոտությունն** ուսումնասիրում է կենսական կամ սոցիալական դժվար իրավիճակում հայտնված երեխայի կենսագործունեությունը, ընտանիքի, դեռահասի, երիտասարդական խմբում սոցիալական հարաբերություններից առաջացած և անմիջականորեն նրան առնչվող սոցիալա-

կան կոնկրետ գործընթացների և երևույթների օրինաչափությունները, որոնք սոցիալ-մանկավարժական աջակցության կարիք ունեն [3, էջ 39]:

Որոնողական-հետազոտական գործունեությունն ունի կարևորագույն նշանակություն մանկավարժ-հետազոտողի պատրաստման գործում: Այն նպաստում է ապագա մանկավարժի ինչպես ընդհանուր, այնպես էլ մանկավարժական աշխարհայացքի ձևավորմանը, ապահովում է մանկավարժական հետազոտություն կատարելու համար անհրաժեշտ տեսագործական պատրաստվածության մակարդակը:

Յուրաքանչյուր դասընթաց պետք է միտված լինի զարգացնելու ուսանողների մեթոդաբանական մշակույթը, կատարելագործելու նրանց գիտական կատեգորիալ ապարատը: Դասընթացների ծրագրերը պետք է ենթադրեն, որ երիտասարդ մասնագետը կատարի ուսումնասիրություն, հետազոտում, ստացված արդյունքների վերլուծություն և ընդհանրացում, մշակի և իրագործի առաջարկություններ, ինչը կնպաստի մասնագիտական վերջնարդյունքի ձևավորմանը: Որոնողական հետազոտական գործունեությունը պետք է ներառի հետևյալ մակարդակների ուսումնասիրությունները, որոնք ներկայացնում են բարդ ստորադասված համակարգ.

1. **Ֆիլիսոփայական մակարդակ.** Բարձրագույն մակարդակ է և հանդես է գալիս որպես բոլոր մեթոդաբանական գիտելիքների բովանդակային հիմք՝ որոշելով ճանաչողական գործընթացի և իրականության վերափոխման աշխարհայացքային մոտեցումները:

2. **Ընդհանուր գիտական մակարդակ.** այն ներառում է գիտական դասընթացներում օգտագործվող մեթոդական մոտեցումները, այդ թվում՝ սոցիալ-հոգեբանամանկավարժական:

3. **Կոնկրետ գիտական մակարդակ.** ենթադրում է հատուկ գիտական դասընթացի այս կամ այն մեթոդաբանական մոտեցումը:

4. **Տեխնոլոգիական մոտեցում.** արտացոլում է մեթոդների ամբողջություն, հետազոտման տեխնիկա, որոնք ապահովում են հուսալի եմպիրիկ նյութի ստացումը և դրա առաջնային մշակումը, որից հետո այն կարող է ընդգրկվել գիտական գիտելիքների շարքը [4, էջ 60]:

Հետազոտական մոտեցումները և կարողությունները պետք է դառնան ուսանողի մասնագիտական պատրաստվածության անբաժանելի մասը:

1. **Փիլիսոփայական մակարդակն** օգնում է ուսանողին հասկանալ համընդհանուր և մասնավոր մեթոդաբանությունները, դիալեկտիկայի երեք հիմնական օրենքների մեկնաբանումը մանկավարժության մեջ, բացահայտել

իր անձնական ճանաչողական ընդունակությունները՝ զգայականը և ռացիոնալը, ստեղծագործությունը և գիտելիքը, ճշմարտության և սխալ պատկերացումների խնդիրը, ներըմբռնման դերը ճանաչողության մեջ և այլն:

Ներկայացնենք գործնական պարապմունքներին քննարկվող մի քանի տարբերակներ:

➤ **Դիալեկտիկայի** հակադրությունների միասնության և պայքարի, քանակականից անցումը որակականի, բացասման բացասումի օրենքների համաձայն՝ բացատրե՛ք սովորողի խրախուսման և պատժի հիմնախնդիրը:

➤ **Ներկայացրե՛ք Ձեր օրինակը՝ ըստ Ձեր ավարտական աշխատանքի թեմայի ենթարկելով վերլուծության՝ համաձայն ներքոբերյալ բացատրության.**

• մանկավարժական կոնկրետ օրինակի վրա դիտարկե՛ք երեխայի այս կամ այն արարքը՝ որպես երևույթ, որը բացահայտում է նրա անձնավորության էությունը: Արդյո՞ք արժի անհանգստանալ, եթե միշտ ճշտախոս երեխան հանկարծ խաբում է իր դաստիարակին կամ ծնողներից մեկին:

➤ **Մանկավարժական պրակտիկայից վերցված օրինակի վրա բացահայտե՛ք հնարավորությունների և իրականության դիալեկտիկան:**

• Իրականությունն այն է, ինչն արդեն կա. առկա է երեխայի բնավորությունը, իսկ հնարավորությունն այն է, ինչը կարող է լինել կամ չլինել: Ի՞նչ տեղի կունենա, եթե իրականանա որոշակի հնարավորությունը:

➤ **Բացահայտե՛ք պատճառի և հետևանքի դիալեկտիկան մանկավարժական օրինակի վրա, երբ յուրաքանչյուր նոր հետևանք միննույն ժամանակ այլ հետևանքի պատճառն է:**

➤ Դիտարկե՛ք մանկավարժության մեջ ճանաչողության երկու մակարդակները՝ զգայական և տեսական: Ցո՛ւյց տվեք ճանաչողության գործընթացում զգայականի և ռացիոնալի միասնականությունը: Դիտարկե՛ք ստեղծագործականը և ինտուիցիան՝ ներըմբռնումը մանկավարժական տեսանկյունից:

2. **Ընդհանուր գիտական մակարդակում** առաջարկվող մոտեցումներին և մեթոդներին կարելի է տիրապետել՝ ներառվելով իմիտացիոն (ուսումնական վարժությունների համակարգի, խաղերի, թրեյնինգների) և իրական հետազոտական որոնումների միջոցով: Այդ իսկ պատճառով առաջարկվում են բոլոր թեմաներին համարժեք ուսումնական և գործնական առաջադրանքներ: Ապագա մասնագետի գործառույթային-դերային դիրքորոշման (ախտորոշիչ, հաղորդակցական, կանխորոշող) իրագործման միջոցով ուսումնասիրվում են սոցիալ-մանկավարժական գործունեության հիմքերը: Նշե՛ք գործնական պարապմունքին քննարկվող տարբերակներ:

Ներկայացրե՛ք Ձեր օրինակը՝ ըստ Ձեր ավարտական աշխատանքի թեմայի ենթարկելով վերլուծության՝ համաձայն ներքոբերյալ բացատրության:

➤ **Կամքի դաստիարակության պայմանները.**

- Ե՞րբ է արտահայտվում **կամքը**:
- «Ցանկանալ» նշանակում է «կարող եմ»:
- Անլուծելի որոշումներ չընդունել:
- Մշակել սովորություն՝ գնահատել սեփական գործողությունները:
- Մշտապես կատարել **վարժանք**՝ վարժեցնել «կամային ճիգերը»:

3. Ուսումնասիրվում են այն թեմաները, որոնք որոշում են սոցիալ-մանկավարժական պրակտիկայում պրոբլեմային իրավիճակների լուծման գործընթացի ալգորիթմիզացիան և տեխնոլոգիզացիան, որոնք որոշում են յուրացման հնարավորությունը:

➤ Սոցիոլոգիական հարցումը՝ որպես փորձագիտական հետազոտության մեթոդ. ուսումնասիրել Ձեր գյուղի, ՆՈՒՀ-ի, դպրոցի, «ոչսկի խմբի» երեխաներին, ներկայացնել դիագրամի տեսքով [1, էջ 144-145]:

4. Էմպիրիկ և տեսական հետազոտությունների հիման վրա ուսանողները սովորում են ձևակերպել մանկավարժական երևույթների ուսումնասիրման ընդհանուր սկզբունքները և մեթոդները, որոնք հետազոտվող ոլորտի գիտական կարևորագույն մասն են կազմում՝ մանկավարժական փորձաքննություն, վերլուծություն, սինթեզ, ինդուկցիա, դեդուկցիա, մոդելավորում [2, էջ 11], [1, էջ 139-142]:

5. Տեսական մեթոդները՝ վերացարկումը, իդեալականացումը, ֆորմալացումը, վերլուծությունը, ինդուկցիան, դեդուկցիան, օգնում են ձևակերպել մանկավարժական հիմնական, ընդհանուր օրինաչափությունները, որոնք հնարավորություն են տալիս բացատրելու փաստերը, կանխագգալու և կանխատեսելու սպասվող իրադարձություններն ու փաստերը [2, էջ 46]:

6. Բնօրինակների կոնտենտ վերլուծություն՝ դաստիարակության և նրա հետևանքի ըմբռնման տարբերությունը հասկանալու նպատակով:

Մանկավարժության տեսության հայեցակարգային մոտեցումների վերլուծությունը վկայում է, որ մանկավարժության տեսությունում և պրակտիկայում օգտագործվող գիտելիքները կրում են **ինտեգրատիվ բնույթ** (մանկավարժական, ընդհանրացված սոցիալական, մարդաբանական փիլիսոփայության, պատմության, սոցիոլոգիայի, հոգեբանության, անտրոպոլոգիայի, ֆիզիոլոգիայի, բժշկության, իրավագիտության և այլն), որտեղ օգտագործվում են այլ գիտությունների օրինաչափությունները, սկզբունքները, մեթոդները:

Հետազոտության նորույթը: Հիմնախնդիրը նորովի է հետազոտվել, և վերլուծության արդյունքում ստացվել է ինքնատիպ լուծում:

Եզրակացություն և հետագա հետազոտական հեռանկարներ: Հետազոտության արդյունքում հանգեցինք հետևյալին. նշված գիտությունների, նաև փիլիսոփայության, ընդհանուր, տարիքային և սոցիալական հոգեբանության, ընդհանուր մանկավարժության և մասնագիտական հատվածին վերաբերող մանկավարժական դասընթացներից ստացված գիտելիքները կօգնեն իրականացնել փորձարարական-որոնողական բազմատեսակ աշխատանքներ:

Որակյալ մասնագետ պատրաստելու համար անհրաժեշտ է ուսուցման գործընթացում արդյունավետ կազմակերպել հետազոտական-որոնողական գործունեությունը:

Օգտագործած գրականության ցանկ

1. Հովհաննիսյան Ա. Վ., Դժվար դաստիարակվող երեխաների ինքնահաստատման մանկավարժական ուղիները: Մենագրություն: Վանաձոր, «ՄԱՊԵՆՈ» տպագրատուն, 2013, 204 էջ:

2. Հովհաննիսյան Ա. Վ., Մանկատան երեխաների հետ տարվող կրթադաստիարակչական աշխատանքների առանձնահատկությունները, Ուսումնամեթոդական ձեռնարկ, Երևան, «Ասողիկ», 2007, 60 էջ:

3. Бордовский В.А., Методы педагогических исследований инновационных процессов в школе и вузе: учебно-методическое пособие, СПб.: Изд-во РГПУ им. А.И. Герцена, 2001, 169 с.

4. Борытко Н.М., Методология и методы психолого-педагогических исследований: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / Н.М. Борытко, А.В. Моложавенко, И.А. Соловцова; под ред. Н.М. Борытко, 2-е изд, стер., М.: Издательский центр «Академия», 2009, 320 с.

5. Загвязинский В.И., Методология и методы психолого-педагогического исследования: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / В.И. Загвязинский, Р. Атаханов, 6-е изд., стер., М.: Издательский центр «Академия», 2010, 208 с.

ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ НАУЧНО-ПОИСКОВАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ В ВЫСШЕМ УЧЕБНОМ ЗАВЕДЕНИИ

Оганесян Анаит

Ванадзорский государственный университет
им. О. Туманяна, Армения

Аннотация

Современная политика по всем направлениям образовательной деятельности предъявляет высокие требования к подготовке компетентных профессионалов. Подчеркивается необходимость активного использования инновационных разработок и исследовательских подходов. В последние годы стало ясно, что реформирование конкретных проектов в образовательных учреждениях – лучший способ выйти на лучшие практики – это работа каждого учебного заведения, а образование функционирует как социальная стабильность, преемственность культуры, моральное, физическое и психическое здоровье молодежи, активное и ответственное отношение творческого человека. Для достижения этой цели в высших учебных заведениях появилась новая поисково-исследовательская функция. Актуальность данной статьи обусловлена тем, что сегодня важно сформировать профессиональные компетенции, которые включают в себя знания системы социально-психолого-педагогических исследований по методологии и методам, умение организовывать, планировать и проводить исследования. Исследованием проблемы явилась педагогическая поисково-исследовательская деятельность в высшем учебном заведении, которая рассматривалась как важная функция в формировании профессионального потенциала и профессиональных компетенций. В основу исследования данной проблемы вошли научные труды Зазвягинского В.И., Атаханова Р., Бордовского В.А., Борытко Н.М., Моложавенко А.В., Соловцова И.А. Поисково-исследовательская функция имеет большое значение в подготовке педагогов-исследователей. Структура поисково-исследовательской функции включает исследование подходов философского, общенаучного, конкретно-научного уровня методологии. Ее освоение способствует формированию у студентов системы знаний о методологии и методах психолого-педагогических исследований, умении организовывать, планировать и проводить их. Усвоению теоретического материала способствуют принципы организации психолого-педагогических исследований, логика их проведения, теоретико-методологические подходы к исследованию, теоретические и эмпирические методы, способы апробации и интерпретации результатов исследования, а также комплекс предложенных заданий.

В статье предложены варианты заданий для студентов, обсуждающихся на семинарских и практических занятиях, что способствует формированию будущего педагога как в целом, так и формированию у него педагогического мировоззрения, обеспечивая уровень практической подготовки, необходимый для проведения педагогического исследования. Будущий специалист проведет исследования, проанализирует и обобщит полученные результаты, разработает и выполнит рекомендации.

Ключевые слова и выражения: умение, методология, научное познание, педагогическое исследование, поисково-исследовательская функция.

Список использованной литературы

1. Оганесян А.В., Педагогические пути самоутверждения трудновоспитуемых детей, Монография: Ванадзор, Издательство «САПЕНО», 2013, 204 с.

2. Оганесян А.В., Особенности учебно-воспитательной работы с детьми детского дома. Учебно-методическое пособие. Ереван, «Асогик», 2007, 60 с.
3. Бордовский В.А., Методы педагогических исследований инновационных процессов в школе и вузе: учебно-методическое пособие. – СПб.: Изд-во РГПУ им. А.И. Герцена, 2001, 169 с.
4. Бoryтко Н.М., Методология и методы психолого-педагогических исследований: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / Н.М. Бoryтко, А.В. Моложавенко, И.А. Соловцова; под ред. Н.М. Бoryтко, 2-е изд., стер., М.: Издательский центр «Академия», 2009, 320 с.
5. Загвязинский В.И., Методология и методы психолого-педагогического исследования: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / В.И. Загвязинский, Р. Атаханов, 6-е изд., стер., М.: Издательский центр «Академия», 2010, 208 с.

PEDAGOGICAL SCIENTIFIC RESEARCH ACTIVITY IN THE HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTION

Anahit Hovhanesyan

*Vanadzor State University, after H. Tumanyan,
Armenia*

Summary

Contemporary politics when preparing professional capacity places high demands on all areas of educational activity. It emphasizes the need for active use of innovative developments and research approaches. In recent years, it has become clear that the reform of specific projects in educational institutions is the best way to look at the best practices - this is the work of each educational institution, and education functions as social stability, continuity of culture, moral, physical and mental health of young people, free, active and responsible education of a creative person. To achieve this goal, a new search and research function has appeared in educational institutions. The relevance of this article is due to the fact that today it is important to formulate professional competences, which include knowledge of the system of socio-psychological and pedagogical research on methodology and methods, the ability to organize, plan and conduct research: The discipline "Methodology and methods of pedagogical research" is of great importance in the preparation of teachers - researchers. The study of the problem was a pedagogical developments and research approaches in a higher educational institution, which was regarded as an important function in the formation of professional potential and professional competencies. The study of this problem was based on the scientific works of V. Zazvyaginsky, R. Atakhanov, V. Bordovsky,

N. Borytko, A. Molozhavenko, I. Solovtsov. The search and research function is of great importance in the training of teachers and researchers. The structure of the search and research function includes a study of the approaches of the philosophical, general scientific, scientific-specific level of methodology. This contributes to the formation of the future teacher as a whole, and in the formation of the pedagogical worldview, providing the level of practical training necessary to conduct pedagogical research. The course is focused on the development of students' methodological culture, the improvement of their scientific categorical apparatus. The training program assumes that the intern will conduct research, research, analyze and summarize the results, develop and implement recommendations. The article proposes options for assignments to students discussed in seminars and practical classes. The future specialist will conduct research, analyze and summarize the results obtained, develop and implement recommendations.

Keywords and expressions: *skill, methodology, scientific knowledge, pedagogical research, search and research function.*

References:

1. Oganesyanyan A. V., Pedagogical ways of self-affirmation of difficult children, Monograph: - Vanadzor, - «SAPENO» Publishing House, 2013, 204 pp.
2. Oganesyanyan A. V., Features of educational work with children of the orphanage. Teaching aid. «Asogik», Yerevan, 2007, 60 p.
3. Bordovsky V. A., Methods of pedagogical research of innovative processes at school and university: a teaching aid. - St. Petersburg: Publishing House of the Russian State Pedagogical University named after A.I. Herzen, 2001. - 169 p.
4. Borytko N. M., Methodology and methods of psycho-pedagogical research: textbook. allowance for students. higher textbook. institutions / N. M. Borytko, A. V. Molohavenko, I. A. Solovtsova; under the editorship of N. M. Borytko. - 2nd ed. - M.: Publishing Center «Academy», 2009. - 320 p.
5. Zagvyazinsky V. I., Methodology and methods of psychological and pedagogical research: textbook. allowance for students. higher textbook. institutions / V. I. Zagvyazinsky, R. Atakhanov. - 6th ed. - M.: Publishing Center, «Academy», 2010. - 208 p.

Материал был представлен и отправлен на рецензию: 20.04.2019

Принято к публикации: 03.09.2019

Рецензент: доктор пед. наук, проф. Камо Атаян

The material was submitted and sent to review: 20.04.2019

Was accepted for publication: 03.09.2019

Reviewer: Doctor of Sciences, Prof. Kamo Atayan

«Կրթությունը 21-րդ դարում»
Գիտամեթոդական միջազգային գրախոսվող հանդես
Թիվ 2(2), 2019
Երևան

"Образование в XXI веке"
Международный научно-методический рецензированный журнал
Номер 2(2), 2019
Ереван

"Education in the 21st Century"
International Scientific-Methodological Review
No 2(2), 2019
Yerevan

*Հանդեսի շապիկին Երևանի պետական համալսարանի
վեցերորդ մասնաշենքի նկարն է:*

*На обложке журнала изображен шестой корпус
Ереванского государственного университета.*

*The image of the 6th building of Yerevan State University is
on the cover page of the journal.*

Համակարգչային ձևավորումը՝ Կ. Չալաբյանի
Հրատ. խմբագրումը՝ Մ. Հովհաննիսյանի, Ա. Խիզանցյանի, Գ. Հարությունյանի

Ստորագրված է տպագրության՝ 19.11.2019:
Չափսը՝ 60x84 1/16: Տպ. մամուլը՝ 16.25:
Տպաքանակը՝ 100:

ԵՊՀ հրատարակչություն
ք. Երևան, 0025, Ալեք Մանուկյան 1
www.publishing.am